

АГРАР ТАЪЛИМ: ЯНГИ ИМКОНИЯТЛАР

Эътибор беринг, мана тўрт йилдирки, Президентимиз аграр соҳада илм-фан-ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш, илмий ишланмалар натижаларини амалиётга кенг жорий этиш, соҳа учун малакали кадрлар тайёрлаш масаласига жуда катта эътибор қаратмоқдалар. Бу соҳа давлат сиёсати даражасига кўтарилганини барчамиз кўриб, билиб турибмиз. Давлат раҳбари ташаббуси билан ишлаб чиқилган ва амалиётга жорий этилаётган Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020–2030 йилларга мўлжалланган стратегияси билан танишган киши бугун Ўзбекистонда илм-фан тараққиёти ва унинг истикболига нечоғлик эътибор қаратилаётганини англайди.

Ислохотларнинг мазмун-моҳиятига мос равишда янги таълим йўналишларини киритиш, ўқув жараёнини таълимнинг кредит-модуль тизимига ўтказиш, “Ахборот-маслаҳат марказлари”ни, олий таълим муассасалари ҳузурида давлат хусусий шериклик шартлари асосида “Кичик инновацион корхоналар”ни ташкил этиш, илғор хорижий тажриба ва агротехнологиялар бўйича етарли билим ва кўникмаларга эга кадрларни тайёрлаш чоралари кўриломоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 июлда қабул қилинган “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори янги имкониятлар эшигини очмоқда. Хусусан, унга кўра, 2020-2021 ўқув йилидан бошлаб, Тошкент давлат аграр университетининг Андижон филиали негизида Андижон қишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институти ташкил этилади.

Бу эса Андижон тажрибасини қишлоқ хўжалигида қўллаш, замонавий агротехнологияларни кенг жорий этиш, институт профессор-

ўқитувчиларининг тажрибаларини оммалаштиришга, халқаро алоқаларини кенгайтириш, QS рейтинг тизимида киришида қўл келади.

Президент қарорига кўра, бакалаврият таълим йўналишларида таълимнинг кредит-модуль тизими босқичма-босқич жорий этилади. Натижада таълим жараёни халқаро стандартларга мослаштирилиб кредит-модуль тизимида олиб борилади. Эндиликда битирувчиларимиз таълимни ўзлари истаган хорижий давлатларда давом эттиришлари ёки ўқишини хорижий олий таълим муассасаларидан бизга ҳеч бир монеликсиз кўчириб келишлари мумкин. Хорижий олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари ва мутахассисларини ўқув жараёнига жалб этиш жараёнидаги қийинчиликлар ҳам тўлиқ барҳам топди ва икки томонлама тан олинадиган диплом бериш тамойили жорий этилди.

Қарордаги яна бир эътиборли жиҳат шундаки, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш соҳаси учун магистратурада ўқиш 1 йил, илмий ва илмий-педагогик фаолият билан шуғулланувчи талабалар учун ўқиш 2 йил этиб белгиланди. Бу ҳам ўқув дастурларини янада самарали ва мақсадли ишлаб чиқиш,

шу асосда мутахассислар тайёрлаш имкониятини яратади.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тизимидаги олий таълим муассасаларига соҳада 5 йилдан кам ишламаган ходимлар тавсиянома асосида ўқишга кириши мумкин. Уларнинг ўқиш муддати сиртқи таълим шаклида бўлиб, 4 йил давом этади. Тўлов-контракт миқдорини кундузги таълим йўналишидаги тўлов-контракт (стипендиясиз) миқдорига тенглаштирилиши тизимда ишлаётган мутахассисларнинг назарий билимларини ошириб, қисқа фурсатда соҳада олий маълумотли кадрлар сонини ортишига хизмат қилади.

Тажриба-синов тариқасида Тошкент давлат аграр университетида сиртқи таълимни масофавий шакли йўлга қўйилган. Бу эса таълим харажатларини камайтириб, сиртдан таҳсил олаётган талабаларга манзур бўлмоқда.

Хорижий фуқаролар учун тўлов-контракт миқдори истисно тариқасида, икки баробарга камайтирилди. Демак, аграр соҳадаги олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган хорижий талабалар сони сезиларли даражада ортади. Хорижий инвестициялар жалб этилиб, олий таълим муассасаларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш имконияти яратилди. Тизимда олиб борилаётган кенг қамровли ислохотлар қўшни давлатларда тадбиқ этилиб, қишлоқ хўжалиги экинларининг уруғлари ва техникалари экспорти ошади.

Қайд этиш керакки, Президентимиз ўтган йилнинг 1-3 июнь кунлари Тошкент вилоятига ташрифи давомида бизга тегишли топшириқлар берган эди. Шу тариқа Тошкент давлат аграр университети ҳузурида “Ўза уруғчилиги маркази” фаолияти йўлга қўйилди. Ҳозирда замонавий лабораториялар билан жиҳозланган марказда 25 хил навадаги ўза янги усулда тажрибадан ўтказилмоқда. 27 гектарда сабзавот, дуккакли экинлар ҳамда ем-хашак экинларининг бирламчи уруғчилиги ташкил этилди.

Ушбу илмий-тадқиқот ишларини янада такомиллаштириш мақсадида “Ўза уруғчилиги маркази” билан “Агроинновация” давлат унитар корхонасини бирлаштирдик ҳамда “Қишлоқ хўжалигида билим ва инновациялар Миллий маркази” ташкил этилди. Бу эса ишлаб чиқариш, илмий-тадқиқот ва таълим муассасалари ўртасида интеграцияни таъминлаш, соҳага янги илмий ва инновацион ютуқларни жорий этишда қўл келади.

Юртимизда қишлоқ хўжалиги ҳамда таълим тизимида олиб борилаётган туб ўзгаришларни инобатга олган ҳолда Тошкент давлат аграр университети ва Андижон қишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институтида “Қишлоқ хўжалигини рақамлаштириш ва ахборот-коммуникация технологиялари масалалари” ҳамда “Профессional таълим муассасалари билан ишлаш бўйича” проректор лавозимлари жорий этилмоқда. Бу эса ўқув жараёнига рақамли ва АКТ воситаларини кенг жорий этилиш, ўрта махсус, касб-хунар таълими билан олий таълим узлуксизлиги ва узвийлигини таъминлаш имконини яратади.

2020-2021 ўқув йилидан агросаноат кластерлари ва кооперациялар учун Тошкент давлат аграр университети қошида республика олий таълим муассасаларининг иқтидорли талабалари таркибидан танлаб олинган ёшлар учун махсус факультет ташкил этилади. “Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигини инновацион ривожлантириш ва уни рақамли трансформациялаш” лойиҳасидаги ушбу махсус

факультетда ҳар йили 200 нафар иқтидорли талаба саралаб олиниб, агрокластерлар ва кооперациялар учун хорижий тажрибалар асосида кадрлар тайёрланади

Шунингдек, фан, таълим ва ишлаб чиқаришнинг узвий интеграциясини таъминлаш мақсадида аграр соҳасидаги олий таълим муассасаларининг 20 та мутахассислик кафедралари агросаноат мажмуига кирувчи илмий-тадқиқот муассасалари, илмий марказлари ва ташкилотлари қишлоқ хўжалиги йўналишидаги олий таълим муассасаларининг кафедраларига мос йўналишлар бўйича бириктирилиши ишлаб чиқариш соҳасидаги сўнгги илмий янгиликларни талабалар эътиборига етказишга, таълимнинг узлуксизлиги ва узвийлигини таъминлашга ёрдам беради.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тизимидаги 12 та касб-хунар коллежи негизида (2020/2021 ўқув йилидан бошлаб, республикамизнинг ҳар бир ҳудудида) агротехнологиялар техникумлари ташкил этилди. Техникумларни муваффақиятли тамомлаган битирувчилар яқка тартибдаги суҳбат асосида кириш имтиҳонларисиз қишлоқ хўжалиги олий таълим муассасаларининг мос бакалаврият таълим йўналишларида 2-босқичдан ўқишини давом эттириш ҳуқуқига эга бўлади. Бу албатта ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурларида белгиланган вазифаларни амалга оширишда юқори малакали кадрларга бўлган талабни тўлдириш ва қишлоқ ёшларини олий маълумотга эга бўлишларига имконият яратади.

Профессор-ўқитувчилар ва илмий-тадқиқотчилар олиб бораётган илмий-тадқиқот натижаларини тижоратлаштириш, (хўжалик шартномалари ҳисобидан тушган маблағлардан тўланадиган солиқ ставкаларини икки баробарга камайтирилишидан тежалган маблағлар ҳисобидан) профессор-ўқитувчилар ва илмий-тадқиқотчиларни моддий рағбатлантириш, кафедраларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ишлари амалга оширилади.

Қарорда белгилаб ўтилган хорижий тилни, хусусан, инглиз тилини яхши ўзлаштирганлигини тасдиқловчи сертификатга эга бўлган (IELTS даражаси 6,5 ва ундан юқори) профессор-ўқитувчиларни (хорижий тиллар бўйича профессор-ўқитувчилар бундан мустасно) ойлик маошларига 10 фоиз устама белгиланиши ҳам педагог-ҳодимларимизни ўз устида мунтазам ишлашларига туртки беради.

2021 йилнинг 1 январдан бошлаб, профессор-ўқитувчилар ва илмий ҳодимлар “Эл-юрт умиди” жамғармаси ҳамда “Инновацион ривожланиш ва новаторлик ғояларини қўллаб-қувватлаш” жамғармаси маблағлари ҳисобидан хорижий давлатларнинг олий ва илмий-тадқиқот муассасаларига мақсадли стажировка ўташга юборилади. Албатта, ўқув жараёни ва илмий-тадқиқот ишларига хорижий тажрибаларни кенг тадбиқ этилиши таълим сифатини ошишга хизмат қилади.

Эзгу ният билан ўқиш, илм олиш ис-тагида ёниб яшаётган азиз дўстларим, юқорида баён этилган ва давлат раҳбарининг сиз ёшларга бўлган чексиз меҳри тимсоли саналган қарор талаблари ҳар биримизнинг зиммамизга катта масъулият юклайди. Ўзингиз танлаган касбни пухта ўзлаштириш, устоз ва мураббийларнинг ўғитларига, панду насиҳатларига амал қилиш сизга келгусида бекиёс ютуқлару ҳурмату эътибор олиб келади. Ана шуни доимо ёдда тутинг, ўқиш-изланишдан асло чарчаманг. Улуғ боболаримиз сингари дунё илм-фанига бетимсол кашфиётлару ихтиролар билан ҳисса қўшиш бахти ҳам сизнинг зиммангизда, ақлу шижоатингизга боғлиқдир. Шу боис Президентимизнинг юқорида таъкидланган қарорининг ижроси мамлакатимиз иқтисодиётини, илм-фани, юқори малакали мутахассислар тайёрлаш салоҳиятини янги босқичга кўтаришга катта туртки беради. Бунга асло шубҳа йўқ.

Б.А.СУЛАЙМОНОВ,
ТошДАУ ректори, академик.